

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. דלית ליה ארעא אחריתי דאמר לא ניהא דליהוי לזה רשע ולא ישלם סוף סוף לגבי אידך נמי לזה רשע ולא ישלם הוא דאמר להכי זביני לך שלא באחריות..... 1
- ב. האי בר ישראל דזבין ליה חמרא לישראל חברה וקא אתי עכו"ם ואנים ... אפי' ליכא כל הני לא ... דסתם עובד כוכבים אנס הוא..... 3
- ג. אומן אין לו חזקה ... אפילו בעדים נמי מתוך שיכול לומר לו החזרתיו לך כי אמר ליה לקוחה היא בידי מהימן..... 5
- ד. המפקיד אצל חברו בעדים אינו צריך להחזיר לו בעדים..... 7
- ה. ראה עבדו ביד אומן ... ביוצא מתחת ידי אחר וקאמר ליה אחר בפני אמרת לו למוכרו וליתנו במתנה מינו דאי בעי א"ל מינך זבנתיה ... דבריו קיימין ומהימן..... 9
- ו. הנותן טליתו לאומן אומן אומר שתים קצצת לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת ... עבר זמנו המוציא מחבירו עליו הראיה..... 9

דף מה.

**א. דלית ליה ארעא אחריתי דאמר לא ניהא דליהוי לזה רשע
ולא ישלם סוף סוף לגבי אידך נמי לזה רשע ולא ישלם
הוא דאמר להכי זביני לך שלא באחריות**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר לעיל דף מג. שכל עדות שיש¹ לעד הנאה בה, פסול להעיד², ודעת רוב הפוסקים שאין זה מדין קרוב שע"י הנגיעה נעשה כקרוב אצל עצמו, אלא משום חשש שמחמת הנגיעה ישקר בעדות³.

לפיכך ראובן שמכר⁴ שדה לשמעון ובא לוי לערער עליו להוציאה מתחת ידו אין ראובן מעיד לו עליה אם עדי המערער אומרים שראובן גזלה מיהודה אין ראובן יכול להעיד על עצמו שהרי עדי המערער פסלוהו שהוא גזלן, ואם מערער לומר שראובן גזלה ממנו, פשוט⁵ שראובן אינו יכול להעיד לפסול עידי לוי כדי להעמיד הקרקע ביד שמעון, ואפילו מכרה לו שלא באחריות, שהרי נוגע בעדות הוא כדי שלא יקרא גזלן אם יזכה הלוי בטענה שראובן גזלה ממנו.

ואפילו אם אין טוען לוי שראובן בעצמו גזלה, אלא שקנאה ממי שגזלה ממנו, אין ראובן מעיד להעמידה ביד שמעון אף על פי שמכרה לו שלא באחריות שאין כאן נגיעת תשלומין, ואפילו אם שמעון מכיר בה שזו השדה היתה של

¹ שו"ע ונו"כ לו א

² ובפרטים של דיני נגיעה, הדבר מסור בעיקר לדיינים, וכמ"ש בשו"ע שם סעיף כא וז"ל, דברים אלו תלויים בדעת הדיין ועוצם בינתו, שיבין עיקרי המשפטים, וידע דבר הגורם לדבר אחר, ויעמיק לראות אם ימצא לזה העד צד הנאה בעדות זו, אפילו בדרך רחוקה ונפלאה, הרי זה לא יעיד בה, וכן לא יהא דיין בדבר, ע"כ, ועי' בח"מ אה"ע סימן לה סק"ג שכתב דאפשר דפסול נגיעה בעדים אינו אלא מדרבנן. ובש"ך סימן קכג ס"ק כד משמע דלא חשיב נוגע אלא כשע"י עדותו יוציא ממון מאחד מהם או יפטר, אבל כשבלא"ה יהא חייב ואין נ"מ בעדותו אלא למי חייב, כשר להעיד, ובד"ג כלל עו סימן נא כתב שהנוב"ת חו"מ סימן י השיג עליו, ובשו"ת שו"מ מהדו"ב ח"ב סימן נא מתרץ דברי הש"ך.

³ בסמ"ע שם סק"א הביא בשם הלבוש שכתב שאין זה משום חשש שקר, אלא משום דאדם קרוב אצל עצמו, והסמ"ע תמה מנין לו, וכתב דפשוט הוא שהטעם משום חשד, ולא אמרו אדם קרוב אצל עצמו אלא בעדות שמשום עצמו רשע, אבל לא בעדות ממון. והש"ך שם סק"א מיישב סברת הלבוש משום שהוקשה לו אהא דחיישינן להא דמעמידו בפני בע"ה ויהא לזה רשע ולא ישלם, כדלהלן איך נחשדהו שיעבור עבירה חמורה של עדות שקר כדי שלא יהא לזה רשע, וע"כ צריך לומר דהטעם הוא משום שנעשה קרוב אצל עצמו, והביא בשם מהר"ם מלובלין שהביא ג"כ קושיא זו בשם מקשיני העולם, ומתרצים שעדות שקר הוא דבר שלא ידעו ששיקר, משא"כ לזה רשע כולם יודעים, והמהרמ"ל תירץ כעין דברי הלבוש שקרוב פסול להעיד אפילו יודעים בודאי שאינו משקר, ואפילו משה ואהרן פסולים לעדות, ומ"מ דחה הש"ך סברת הלבוש והמהרמ"ל דנוגע לאו בקרוב, שהרי קרוב פסול להעיד אפילו לחובה, ואילו נוגע כשר להעיד לחובה, כדמוכח מדברי הרמ"א לקמן סוף סעיף יז

⁴ שו"ע ונו"כ שם טו

⁵ לבוש וסמ"ע שם לה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ראובן ושל אבותיו מעולם⁶, ומודה שלוי בא להוציאה מידו בעדים שקרנים⁷, אין ראובן יכול להעיד לו עליה⁸, לפי שהוא הפיץ שתשאר הקרקע ביד שמעון שקנאה ממנו, שמא הוא יודע בעצמו שהוא חייב לאחרים ומעיד כדי שאם יבא בעל חובו ליפרע ממנו ולא ימצא לו כלום יטרוף משמעון שדה זו, ולא יהיה הוא (תהלים לו פסוק כא) לֹא רָשָׁע וְלֹא יִשְׁלָם⁹.

ואפילו אם קנה ראובן השדה מאחרים ומכרה מיד לשמעון, ולא לזה בנתיים משום אדם אינו מעיד לו, דחיישינן שמא לזה קודם שקנאה הוא, וכתב לאותו מלוה דאיקני¹⁰.

וכל זה כשבא לוי המערער להוציאה מיד שמעון מכה המוכר, אבל אם אין המערער בא מכה ראובן המוכר אלא מכה שמעון הלוקח בעצמו, כגון שיש לו חוב או שום תביעה על שמעון מהמת עצמו אז יכול ראובן להעיד לו, שהרי אנו מרויח דבר בעדותו.

**ב. האי בר ישראל דזבין ליה חמרא לישראל חבריה וקא
אתי עכו"ם ואניס ... אפי' לינא נל הני לא ... דסתם
עובד כוננים אנס הוא**

⁶ לבוש וסמ"ע שם לו

⁷ דהשתא אפילו אם יוציאנה לוי מידו אין לו אפילו תרעומת על ראובן

⁸ ובשי"ך כא ס"ל שיכול להעיד שמשום תרעומת לא יעיד שקר אך באורים ונתיה"מ כתבו בסמ"ע.

⁹ וכי תימא מאי מרויח בזה דהא סוף סוף יקרא אותו שמעון לזה רשע, דלגביה דידיה יהיה גם כן לזה שלקח ממנו מעותיו על זה השדה, ועכשיו תצא השדה מתחת ידו מהמת ראובן ומעותיו ישארו ביד ראובן המוכר והוה ליה כלזה ממנו ולא ישלם והוה ליה רשע. זה אינו, דלא מיקרי רשע לגבי שמעון, דמצי למימר ליה להכי מכרתי לך שלא באחריות מפני שידעתי שהייתי חייב לאחרים שיבואו ויטרפו ממך, ואתה לא חשת בזה וקניתה אותה כן שלא באחריות, אמרתי ודאי חפצת בקרקע זו אפילו ליום אחד, וקבלת עליך אפילו כשיבא בעל חוב לטרפה ממך לא איכפת לך בזה ומחלת לי מעותיך ואינני לזה רשע גבי דיך.

¹⁰ וק"ל דאיקני וקנה ומכר משתעבד. ואפילו אם אין אנו יודעין לו שום בעל חוב או שאנו יודעים שיש לו קרקע המספקת כנגד חוב כזה ששוה כמו קרקע זו שמעיד עליה, אפילו הכי אינו מעיד, שאנו חוששין שמא יש לו עליו חובות הידועים לו דלב יודע מרת נפשו, ואין ידועין לנו, או שמא הוא יודע שעשה זו השדה אפותיקי מפורש, שנמצא אפילו יש בידו שדות אחרות לא יוכל הבעל חוב לגבות אלא מזו. לבוש וסמ"ע שם לו – למ

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

המוכר חפץ או קרקע לחבירו ועשו קנין המועיל, נקנה הדבר ללוקח והוא באחריותו¹¹, ופקעה אחריותו של מוכר, אולם גם לאחר שקנה בקנין גמור ובא החפץ ליד הלוקח, חייב המוכר באחריות הקשורה למוכר¹², שאם הוציאו המקח מיד הלוקח מחמת המוכר, חייב המוכר להחזיר כל הדמים ללוקח.

אולם אין המוכר חייב באחריות¹³ אלא כשהוציאו מיד הלוקח¹⁴ מחמת המוכר בדין, אבל אם הוציאו שלא בדין, ואפילו הוציא ממנו עכו"ם עפ"י ערכאות¹⁵ והביא עדי עכו"ם שהשדה גזולה אין המוכר חייב באחריות, שאינו אלא אונס¹⁶.

¹¹ מבואר בכמה מקומות בפוסקים, ואף אם החפץ נמצא עדיין ברשותו של מוכר. ¹² שו"ע ונו"כ רכה א וכתב הסמ"ע שיש ג' מיני אחריות, הא' כשבא בע"ה של המוכר והוציא ממנו בחובו (ואחריות זו לא שייך במטלטלין, אבל שאר אחריות כגון גזולה שייך גם במטלטלין, וכמ"ש בשו"ע שם), הב' שיש עדים שהיא גזולה ביד המוכר, והג' אחריות דנפשיה, דהיינו שהמוכר עצמו בא לטרוף ממנו, ועי' דברי גאונים כלל י כמה פרטים בדין אחריות.

¹³ שו"ע ונו"כ שם ב ¹⁴ כתב הסמ"ע לאפוקי אם הלוקח מסר לו מעצמו הקרקע, ואף על פי שיש לו עדים, יכול המוכר לומר אחוי טירפך ואשלם לך, ותמה בנה"מ דבשלמא בבע"ה שבא לטרוף שייך לומר כן, שאם פרע בלא ב"ד הרי הוא כפרוע חובו של חבירו, שאינו אלא כערב שאין לו לפרוע אלא ע"פ ב"ד או כשאומר לו הלוח לפרוע, אבל גבי שדה גזולה הרי יכול עתה לברר בפני ב"ד אם עדותם כשרה להוציא הקרקע, וע"כ כתב הנה"מ שגם כונת הסמ"ע כן שאם יתברר אח"כ שיש לו עדים יוכל לגבות מן המוכר.

¹⁵ בשו"ע כתב שגם כשהוציא בדין המלך אינו בכלל אחריות, וכתב הסמ"ע דדוקא כשהוציא בדין המלך עפ"י עדי עכו"ם, שאין זה דין המלך אלא עפ"י אותם עדים, אבל כשהוציא עפ"י עדי ישראל, חוזר על המוכר, דלוח מהני דינא דמלכותא, ועי' בפת"ש מ"ש בשם שו"ת בית אפרים בדין דינא דמלכותא, ועי' נה"מ בדין עדי ישראל שראו החפץ ביד עכו"ם.

¹⁶ שאין דין אחריות אלא מחמתיה, וזה אונס הוא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אם קיבל המוכר בפירוש¹⁷ אחריות גם על אונס, חייב¹⁸ גם כשהוציא העכו"ם ממנו שלא בדין¹⁹, אבל אינו חייב באחריות אונסין שאינם שכיחים²⁰.

ג. אומן אין לו חזקה... אפילו בעדים נמי מתוך שיכול לומר לו החזרתיו לך כי אמר ליה לקוחה היא בידי מהימן

כבר התבאר לעיל דף מב: שיש שאין²¹ להם חזקה, שאפילו אם יחזיקו כמה שנים בשל אחרים אין מועיל להם חזקתן, אבל אחרים מחזיקין בנכסיהם, ויש שאין מחזיקין בנכסי אחרים ולא אחרים מחזיקין בנכסיהם. כיצד:

אומנים²² שהיו בונים בקרקע או מתקנין אותה שנים רבות אפילו אינו ידוע שבא לידו בתורת אומנות רק סתם שהוא בנאי²³ שדרכו לקבל עליו הצר לבנותה ודרכו לדור בה עד שתכלה מלאכתו כדי שיהא מזומן שם לעשות מלאכתו²⁴, אין להם חזקה²⁵ כשהמערער טוען שבא לידו בתורת אומנות,

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם ג

¹⁸ ולא מצאתי כמה זמן נמשך אחריות המוכר כשהתנה בסתם, ולא מסתבר שהאחריות תחול על כל מה שיקרה בקרקע זו לעולם, ומ"מ משמע שאונסין מחמת המקח עצמו הוי לעולם בכלל אחריות. פתחי חושן חלק ח פרק יג הערה כו

¹⁹ ומלשון השו"ע נראה דהיינו דוקא באונס הבא מחמת המוכר, וכמ"ש אפילו בא עכו"ם וגזלה מחמת המוכר, אבל אם בא עכו"ם באלמות וגזלה ממנו, אין המוכר חייב באחריות, אלא שהמחבר הביא לשון הרמב"ם פ"ט מה' מכירה שכתב כן, וביאר בכ"מ שם בדברי הרמב"ם שטוען הנגזל שהמוכר גזלה ממנו, אבל אם גזלה שלא מחמת המוכר, כגון שטוען שהלוקח גזלה ממנו פטור, שלא קיבל עליו אלא אונס מחמתו, וכמ"מ שם נראה דגזילה מחמת המוכר הוא דבר מצוי, וגזילה שלא מחמת המוכר הוא אינו מצוי, וצ"ע,

²⁰ כגון שנפסק הנהר או שנעשה בריכה, או שבאה זועה והשחית השדה, שלא עלה על לב המוכר דבר פלא בעת שהתנה, וסיים השו"ע דה"ה בכל תנאי ממון אומדים דעת המתנה בעת שהתנה (ע"י פרק כ), וע"י בשו"ע שם סעיף ד עוד דוגמא לאונס דלא שכיח. כתב בחידושי רעק"א בשם תשובת הרשב"א שאפילו כתב לו שמקבל עליו כל אונסים שבעולם שיוולדו, מ"מ אין אונס דלא שכיח בכלל, וכתב עוד בשם תשובת ב"י שאם קיבל עליו שלא יטעון שום מענת אונס בעולם, כל אונס בכלל.

²¹ לשון הלבוש קמט א

²² שו"ע ונו"כ קמט כח

²³ נתיב"מ שם מב

²⁴ בית יעקב שם מהיד רמ"ה בסוגיין

²⁵ דאפילו אם [אין] עדים שירד לתוכו בתורת אומנות, מ"מ אין לו חזקה דמוען דירד לתוך השדה בתורת אומנות, אבל צריך המערער להביא עדים שהיה שלו מתחילה, דאל"כ אף שהאומן מודה לו נאמן במיגו דלא היה שלך מעולם, כמו מלית בדליבא עדים וראה ופשוט. אורים כז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ה"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ירדו מאומנתם אם אכלו אותה ג' שנים אחר שירדו מאומנותם יש להם חזקה, ובעלים מחזיקין בשל האומנים שהרי אין להם טענה עליהם.

והאומן²⁶ בדבר שהוא מקבל לתקן אין לו חזקה בכלי שתחת ידו אפילו בדברים שאינם עשויים להשאיל²⁷ אם טוען בעל הכלי שמסרו לו לתקן.

כיצד, ראה²⁸ כליו ביד האומן והביא עדים שהם יודעים שאלו הכלים הם שלו, והוא טוען ואומר לתקן נתתיו לך, והאומן אומר לא בא לידי אלא במכירה או במתנה, או שטען אתה מכרתו לי אתה נתתו לי אחר שבא לידי לתקנו, אף על פי שמסרו לו שלא בפני עדים, אפילו אם שהה ביד האומן כמה שנים בעל הכלי נאמן, ומוציאין אותו מיד האומן וישבע בעל הבית היסת על טענתו.

ואם טען הבעה"ב השאלתי כלי זה לאומן או השכרתיהו לו והוא אינו מהכלים העשויים להשאיל ולהשכיר, אינו יכול להוציא מיד המחזיק. ואינו נאמן במיגו שיכל לומר נתתיהו לידו לתקנו, דמיגו להוציא לא אמרינן²⁹.

ואם לא ראה הכלי ביד האומן³⁰ כלומר שאין עדים שזה הכלי שנמסר לידו³¹, אלא טענו כלי פלוני נתתי לך לתקן, והאומן אומר החזרתיו, או מכרתו לי, או נתתו לו במתנה, או לקוח הוא בידי משעה ראשונה ולא בא לידי לתקן³², מיגו דאי בעי אמר לא היו דברים מעולם יכול לטעון גם טענות אלו ונשבע היסת ונפטר.

²⁶ שו"ע ונו"כ קלד א

²⁷ ודינו בכל הכלים כדברים העשויים להשאיל ולהשכיר לשאר כל אדם, דהד טעמא הוא שאינו יכול לטעון דאם לא כן היאך באו לידו דלתקנם מסרום לו, לפיכך אין לו חזקה בכלים שתחת ידו בין כלים העשויין להשאיל ולהשכיר בין שאר כלים.

²⁸ ר"ל ראה בעדים וקודם שתבעו לדין. סמ"ע שם א

²⁹ סמ"ע שם ב ועיין בתומים ס"ק א' דכפי שהארכתי לעיל סימן צ' (תומים סק"ז) דכלים העשויים להשאיל דכלי בחזקת המשאיל א"כ לא הו"ל מיגו להוציא דהכלי בחזקת הבעה"ב, וע"ש שדעתי לסייע מדברי הרי"ף (ב"ב כה ב) והנחת דינו דסמ"ע בצ"ע ובנתיחה"מ ב כתב שכדברי התומים כן עיקר.

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ב

³¹ סמ"ע שם א

³² סמ"ע שם ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואפילו מסרו לו בעדים כיון שלא ראה האומן נאמן, במיגו שהיה יכול לטעון החזרתי ונשבע היסת ונפטר, ואין מחייבין אותו להוציא הכלי לפנינו³³.

ואם הוציאו ונראה, דשוב לא יוכל לומר החזרתי והרי אין לו מיגו על טענותיו³⁴, בעל הבית מביא עדים שהוא שלו ונוטלו אף על פי שמסרו לו שלא בעדים³⁵.

דף מה:

ד. המפקיד אצל חבירו בעדים אינו צריך להחזיר לו בעדים

אחד המפקיד³⁶ או המשאיל או המשכיר את חבירו בעדים או שלא בעדים דין אחד יש להם שכיון שהודה שהפקידו אצלו או השכירו לשומרו בשכר או השאילו לו הרי הוא שומר וצריך לישבע שבועת השומרים, ואינו נפטר משבועה דאורייתא במיגו שהיה יכול לומר לא הפקדת אצלי או לא השכרתני או לא השאלתני³⁷, דלא אמרינן מגו להפטר משבועה אלא לפוטרו מלשלם³⁸. ויש אומרים³⁹ דבעלמא ודאי אומרים מגו ליפטר משבועה כמו מגו דממון, אך כאן אינו מגו טוב שהרי הוא מיגו דהעוזה, שאין אדם

³³ כל זה הוא לגבי אומן הטוען ברי, אבל לגבי היורשים צריכים להוציא הכלי שיראו אותו העדים, עיין סמ"ע סימן ע"ב ס"ק ק"ו, ובסימן רצ"ז במר"ן שם [ס"א] ובסמ"ע [שם] סק"ט, יעוין שם

³⁴ ודוקא כשהוציאו קודם שבאו לדין דלית ליה מיגו דאי בעי לא הוציאו. דאם הוציאו בבית דין יש לו מיגו דאי בעי לא הוציאו. סמ"ע שם ח

³⁵ גם באחר דאינו אומן אילו הוציאו הוי דינא הכי. מיהו שם דוקא במסרו בעדים, ובאומן אפילו לא מסרו בעדים. סמ"ע שם

³⁶ שו"ע ונו"כ רצו א

³⁷ דלכלל שומר לא בא ואין עליו שבועה כלל מן התורה דהו"ל כופר בכל.

³⁸ הלבוש כתב הטעם דס"ל כשאדם טוען לפטור עצמו מממון בטענותיו, הוא במחשבתו מקבל עליו כל חומרות שבועות שבעולם כדי להחזיק דבריו שיאמינו לו טענותיו, וא"כ אין זה מגו טוב דנימא אם היה רוצה היה טוען טענה הפוטרו אפילו משבועה, אדרבה ברצון הוא טוען טענה זו לחייב עצמו בשבועה כדי שיאמינו לו לפוטרו בשבועתו מחיוב ממון, ואנו היאך נפטרנייה משבועה מטעם מגו, הוא עצמו לא חשב להפטר, משא"כ במגו דממון מפטור לפטור. זה ג"ל סברת האומרים שאין אומרים שום מגו לפטור משבועה, בסמ"ע א כתב הטעם כי דוקא בהוצאת ממון הקילו לומר מיגו כי קשה להוציא הממון מיד בעליו, אבל היכא שנפטר בשבועה מהוצאות ממון לא רצו הו"ל לפטרו משבועה מכח המיגו. ובש"ך שם א השיג עליו שאינו נכון דהא מגו דאורייתא הוא וכל היכא דאיכא מגו פטור מדאורייתא מממון וא"כ תצטרך לומר שהתורה הקילה בממון ולא בשבועה וזה דוחק. וכתב כהלבוש

³⁹ רמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

מעז פניו לכפור דבר ולומר לא היו דברים מעולם⁴⁰, בדבר שחבירו יודע בברי שהוא משקר⁴¹.

ולמרות שאינו⁴² נאמן בטענה אחרת במגו שיכל לטעון לא הפקדת אעלי או לא השכרתני או לא השאלתני, אבל אם הוא טוען טענה זו ואומר לא הפקדת בידי מאומה ולא השכרתני ולא השאלתני, או שאומר אמת השאלתני או הפקדת בידי או השכרתני אבל החזרתני לך, נשבע היסת ונפטר כשאר כופר בכל.

ואפילו הפקיד בידו בשטר או השאילו או השכירו בשטר, נאמן לומר⁴³ החזרתני לך במגו שהיה יכול לומר נגנב אם הוא שומר חנם, ונאנס אם הוא שומר שכר, ומתה מחמת מלאכה אם הוא שואל. ולפי שאינו נפטר אלא מטעם הך מגו אף על פי שהוא כופר בכל, צריך לישבע על טענה זו שבועה דאורייתא בנקיטת הפין⁴⁴, כאילו היה נשבע אם היה טוען אלו הטענות.

וכל המפקיד אצל חבירו⁴⁵ שלא בעדים נאמן לומר ובשבועת היסת לא היו דברים מעולם, אף על פי שאין הנפקד אמוד שיהא לו הפין כזה והמפקיד נותן בו סימן, אפשר שראוהו כבר אצלו. ואפילו ראו עדים⁴⁶ עתה בידו

⁴⁰ אולם בשבועה שתיקנו חכמים כגון מש"כ טור סימן צ"ג סעיף ז' הנ"ל דקאי אשותפין ואריסין והאפוטרופסים שתיקנו חכמים לישבע בהן אטענת ספק של השותף, שחששו שמא מורה היתר לנפשו להחזיק בידו ממון השותפין בשביל שכר טרחו, שם כתב הרא"ש [שבועות פ"ז סי' א'] דאמרינן מיגו לאפטוריה משבועה, אף דגם שם המיגו דאי בעי היה אומר לא נשתתפו מעולם הוא מיגו דהעזה, מ"מ כיון דעיקר השבועה אינה אלא תקנת חז"ל הקילו בה. סמ"ע שם ב

⁴¹ לבוש וסמ"ע שם א

⁴² שו"ע ונו"כ שם ב ולבוש וסמ"ע ג

⁴³ ואין אומרים בפקדון אם אמת שהחזירו שטר ביד המפקיד מאי בעי ה"ל ליטלנו מידו כשהחזירו, י"ל דסמך אטענת מיגו שבידו לטעון נאנסה מידי, משא"כ בשטר שביד המלוה על הלוח דאינו נפטר בטענת אונסין דהא הלוח חייב באחריות הלואתו אף באונסין. סמ"ע שם ג

⁴⁴ כ"כ הלבוש והסמ"ע וכן דעת מוהרש"ל (יש"ש ב"ק פ"ט סי' ל"ז) וכן דעת הב"ח בסימן זה (סעיף ב'). ועיין קצוה"ח שהוכיח כדבריהם, אך הש"ך שם ג כתב לאו שבועה דאורייתא ממש קאמרי אלא שבועה כעין דאורייתא קאמרי ולא באו אלא לומר דצריך לישבע בנקיטת הפין דודאי לא אשכחן ש"ד אלא בטענת נאנסו דרמא רחמנא שבועה עליה דאל"כ כל א' יטעון נאנסו ואין הלה מכיר בשקרו משא"כ בטוען החזרתני שהלה מכחישו ליכא כאן שבועה דאורייתא ונ"מ בין ש"ד ממש ובין שבועה כעין דאורייתא לענין נחתה לנכסיה וכן לענין היפוך (עיי' נתיב"מ וחי' רע"א בביאור דבר זה) ולענין חשוד כמ"ש בסי' פ"ז סי"ג וי"ג ועוד יש שאר נפקותות

⁴⁵ שו"ע ונו"כ רצו

⁴⁶ סמ"ע שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

והכירוהו בטביעות עין, יכול לומר להד"מ שהפקדתו בידי, אלא לקחתיהו מידך או מיד אחר שקנהו ממך

ואפילו הפקידו אצלו בעדים, אם לא ראוהו עתה בידו נאמן לומר החזרתיו לך או נתתו לי במתנה במינו דהחזרתיו לך.

ה. ראה עבדו ביד אומן... ביוצא מתחת ידי אחר וקאמר ליה אחר בפני אמרת לו למוכרו וליתנו במתנה מיגו דאי בעי א"ל מינך זבנתיה... דבריו קיימין ומהימן

מסר חפץ⁴⁷ לאומן ועתה רואהו ביד אחר שאומר בפני אמרת לאומן למוכרו לי ולקחתיו ממנו, נאמן בהיסת במיגו דאי בעי אמר אתה מכרת לי, אבל כשטוען שהאומן מכרו לוי שאמר אתה מכרתו לו⁴⁸, אם יש לו עדי ראיה שראוהו ביד זה, אינו נאמן שהרי האומן עצמו אינו נאמן⁴⁹ ואין לו עדיפות על פני האומן שממנו קנה. אך אם אין לו עדים שראוהו נאמן שהרי גם האומן עצמו נאמן במצב זה⁵⁰.

ו. הנותן טליתו לאומן אומן אומר שתים קצצת לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת... עבר זמנו המוציא מחבירו עליו הראיה

⁴⁷ שו"ע ונו"כ קלד ד

⁴⁸ ואם הלוקח יודע שהיה של התובע אף על פי שאין לו עדים מוציאים מידו דהוי כחד סהדא והוה האומן מתוך שאינו יכול לישבע משלם וכמ"ש לעיל סי' ע"ב ס"ק צ"ז והוכחתי כן מדברי התוס' פ' חז"ה דף ל' ע"א בשם הרשב"א ע"ש. ש"ך שם ד, ועיין קצוה"ח ב ונתיה"מ באורים ב

⁴⁹ שאף אם נאמין להאי שהאומן א"ל שקנהו, מ"מ האומן גופו אינו נאמן לומר שקנהו היכא דראוהו בידו. כנוכר.

⁵⁰ סמ"ע יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת ב"מ דף קיב: שהנותן טליתו לאומן⁵¹, והאומן אומר שנים קצצת לי, ובעל הטלית אומר לא קצצתי לך אלא אחד, והילך⁵², אם הטלית ביד האומן והוא בענין שיכול לטעון עליה לקוח הוא בידי⁵³, נאמן לטעון עליה שקצץ עמו עד כדי דמיה במיגו שלקוח הוא בידי. אולם צריך לישבע בנקיטת חפץ⁵⁴. וי"א⁵⁵ שנשבע רק היסת.

ואם אין הטלית ביד האומן או שהוא בענין שאינו יכול לטעון לקוח הוא בידי, הו"ל האומן המוציא מחבירו עליו הראיה, ואם אין לו ראיה נשבע בעל הטלית בנקיטת חפץ, כמו שיתבאר גבי דין שכיר עם בעל הבית דאומן ושכיר שוין הן⁵⁶. וי"א⁵⁷ שאינו נשבע אל היסת.

ובשכיר כשהשכיר אומר שלשה קצצת לי ובעל בית אומר לא קצצתי אלא שתיים⁵⁸, המוציא מחבירו עליו הראיה, דקציצה מדכר דכירי אינשי ונזכר הבעל הבית כמה קצץ, וצריך השכיר להביא ראיה שקצץ שלשה.

⁵¹ שו"ע ונו"כ פט ה

⁵² דאלי"כ הו"ל למימר דאף דאין הטלית ביד האומן חייב שבועה דאורייתא, דמודה מקצת הוא. סמ"ע יט שבעת תביעה לא ראו עדים טלית זה בידו, דיש לו מיגו דהחזרתו לך, אבל אם ראו אותו בידו, אעפ"י שלא מסרוהו לידו בעדים, אין האומן נאמן לומר בתורת לקיחה מסרוהו לידו, דסתם אומן לתקנו לבעל הבית מקבל. סמ"ע כ

⁵⁴ אף על גב דאילו היה משתבע לקוח הוא בידי לא היה נשבע אלא היסת, לא דמי דהתם כשמוען לקוח הוא בידי הוא נשבע ונפטר, והו"ל ככל טענות דכופר בכל שנשבע היסת, אבל הכא אינו חפץ להחזיק בגוף המשכון אלא שרוצה שיתנו לו מעותיו והוא יחזיר המשכון, דומה לטענות הנשבע ונוטל המבוארים במשנה דנשבעין ונוטלין, והו"ל כמו שבועת המשנה שצריכה נקיטת חפץ, ואף על גב דמהימנין ליה מטעם מיגו דלקוח בו, לא אמרינן מיגו להקל בשבועה, לבוש שם וסמ"ע כא.

⁵⁵ הש"ך ס"ק י השיג על דין זה ע"ש שהאריך ומסיק וכת' ז"ל נ"ל דכל הנשבעין ונוטלין שנוטלים בשבועתן ומוציאין מבעה"ב אם הם מוחזקין ויש להם מגו נוטלים בלא שבועת נק"ה ואין נשבעים רק היסת עכ"ל.

⁵⁶ אלא שבסתם שכיר אין בידו מה ממלאכתו שיתפוס להיות נאמן במיגו דלקוח, לכך כתב דין זה שחילק בו בין יש לו בידו או לא, באומן. אבל הטור [סעיף ט'] והרמב"ם פ"א משכירות [ה"ח] כתבו, דאם לא הביא אומן ראיה והבעל הבית כופר הכל, נשבע בעל הבית היסת ונפטר. ומשמע לכאורה דחילקו בין שכיר לאומן, דשכיר הוא שכיר יום ואין לו אלא שכירות יומן, ויותר עני מאומן. ועיין דרישה שם הוכחתי לשון המגיד משנה [שם] דמוקי להרמב"ם דמיירי דוקא בתבעו לאחר זמנו, דאז גם בשכיר אינו נשבע אלא היסת. סמ"ע כג

⁵⁷ לדינא נלפע"ד עיקר דנשבע כאן הבעל הבית רק היסת כשאינו מודה מקצת. ש"ך שם יא

⁵⁸ פירוש, והשכיר מודה לו אלא שאמר שקצץ עמו בנו והשלישי עדיין חייב לו, אבל אם לא היה השכיר מודה לו שנתן לו השתיים, כבר נתבאר דכשהן מחולקין בפרעון שהשכיר נאמן לישבע ליטול סמ"ע שם טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואם לא הביא ראיה אף על פי שכבר נתן לו השתים והרי הוא כופר בכל או שאומר לו הילך⁵⁹, לא סגי שישבע הבעל הבית שבועת היסת אלא צריך לישבע בנקיטת הפיץ, דאע"ג דקציצה מדכר דכירי אינשי, מכל מקום משום כדי חייו דשכיר שלא ילך בפחי נפש והוא אליו נשא נפשו, חשו חכמים שמא מתוך שהוא טרוד בתשלומי פועליו שכה נמי הקציצה⁶⁰.

אבל אם שכרו שלא בעדים או שתבעו אחר זמנו, אין בעל הבית צריך לישבע אלא היסת שלא קציץ לו אלא מה שכבר נתן לו או שלא נשאר לו אצלו אלא מה שאומר לו הילך, במיגו שלא שכרתיך כדין כל הטענות.

⁵⁹ אם בעל הבית מודה לו במקצת, צריך לישבע לו שבועה דאורייתא כשאר נתבע, ולא כתבו המחבר מפני שהוא פשוט, ולא כתב אלא החידוש שגם בכופר הכל צריך לישבע שבועה חמורה, וק"ל. סמ"ע שם טז ותקנו להטיל עליו שבועה חמורה, מכל מקום לא רצו לגמרי לעוקרה ממנו כמו בפרעון, משום דברוב פעמים קציצה מדכר דכיר ואמרו שהבעל הבית ישבע כעין דאורייתא ויפטר, לפיכך כיון דשבועה זו גם כן משום תקנת שכיר החמירו בה, לא החמירו אלא כששכרו בעדים ולא ידעו כמה פסק לו ותבעו בזמנו, כמו שתקנו בשבועת הפרעון היכא דשכיר נשבע ונוטל,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

